

APROXIMACIÓ DEMOGRÀFICA AL BLANCAFORT DELS ANYS 70

Valentí MASALLES SAUMELL

Introducció

Blancafort és un municipi de la Conca de Barberà. Situat una altitud de 428 m. que compta amb un sol nucli urbà on s'agrupen unes 260 cases. El terme municipal s'estén amb un desnivell màxim que no supera els 350 m. fins el peu de l'avui enrunat Monestir del Tallat, a 787 m. d'altitud.

Un 60% aproximadament de la superfície del terme es dedica a l'agricultura: segons dades del cadastre de 1966, els cereals i la vinya representen més del 85% de la superfície conreada, mentre que les terres de regadiu no arriben l'1%.

La «Societat Cooperativa Agrícola i Caixa Rural» duu a terme l'elaboració i comercialització del vi, segurament la més lucrativa de les activitats agrícoles blancafortines actuals, a partir dels raïms que recullen els seus associats, actualment més de 250. La «Societat...» és hereva de l'antiga «Societat de Treballadors Agrícola» nascuda el 1896 i transformada posteriorment en la «Cooperativa de Blancafort» (juny de 1904) i en «Caixa Rural i Sindicat Agrícola» (desembre de 1922).

La població

Hem tingut ocasió de consultar el padró municipal de l'any 1975 i de recollir tota una colla de dades que, convenientment elaborades, oferim seguidament. Els comentaris seran pocs i curts, perquè les taules i figures que acompanyen el treball mostren ben clarament la veritat de la població blancafortina, veritat que no deu anar gaire allunyada de la que ofereixen la majoria dels municipis de la Conca de Barberà.

La població de Blancafort ha mantingut una línia de suau descens durant la primera meitat del decenni, fins a atènyer 491 habitants el 1975 (vegeu la taula 1). El 1976, però, s'inicia una petita revifalla que no sabem si tindrà continuïtat i que segurament és deguda a la consolidació de l'activitat de molts blancafortins en la indústria i serveis d'altres municipis de la comarca. Tant a nivell comarcal com provincial i nacional, tanmateix, la situació relativa del municipi no ofereix daltabaixos notables.

ANY	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Total població	541	530	514	512	514	491	495	500
Percentatge població sobre comarca	2,834	2,812	2,758	2,748	2,755	2,685	2,699	2,707
Percentatge població sobre província	0,124	0,120	0,115	0,113	0,110	0,102	0,099	0,097
Percentatge població sobre Catalunya	0,010	0,010	0,009	0,009	0,009	0,008	0,008	0,008
N.º ordre dins la comarca	8	8	8	8	8	8	8	7
N.º ordre dins la província	111	111	112	111	111	111	109	108
N.º ordre dins Catalunya	580	583	598	591	589	588	580	570

Ja fa un segle, però, que la dinàmica demogràfica de Blancafort presenta signe negatiu (vegeu la taula 2) com a conseqüència de la pèrdua del valor relatiu dels productes agrícoles en general, però en relació molt especialment amb els rendiments de la vinya. La guerra civil assenyala el primer descens brusc i els anys 60 (de descarada política exclusivament industrialitzadora a tot l'Estat espanyol i amb el repte de la imprescindible mecanització entre els nostres pa-

gesos) el segon i definitiu ensorrament. Barcelona i Reus són els principals punts de destí de tota una munió de blancafortins, sobretot gent jove, decidits a guanyar-se un pa que l'agricultura els nega.

ANY

1857 1860 1877 1887 1897 1900 1910 1920 1930 1940 1950 1960 1970

POBLACIÓ

1248 1291 1209 1156 1169 1162 1141 1158 1012 875 861 758 541

Taula 2. La població de Blancafort a partir de la segona meitat del segle XIX segons Iglésies (1967)

D'aleshores ençà el moviment natural de la població és baixísim. L'any 1975, que d'ací endavant serà el nostre punt de referència. Blancafort comptabilitzà 4 naixements, 5 defuncions i 2 matrimonis (vegeu la taula 3). La densitat de població era aleshores de 0,35 habitants per hectària.

	TOTAL	× 1000 habit. municipi
naixements	4	8,146
matrimonis	2	4,073
morts	5	10,183
creix. vegetatiu	-1	2,036

Taula 3. Moviment natural de la població durant l'any 1975

La piràmide de població segons sexes, edats i estat civil corresponent a l'any 1975 (vegeu la figura 1) és manifestament asimètrica. No hi ha dubte que l'emigració dels anys anteriors, que afectà de manera molt principal la gent jove, és la causa del notable buit de

població que s'aprecia entre els 20 i els 45 anys. Per altra banda, la migradesa de menors de 10 anys s'explica tenint en compte les dades del pobre moviment vegetatiu local. Sembla, encara, que els blancafortins no són gaire primerencs a l'hora de casar-se. O potser han aprofitat el casori per a instal·lar-se al lloc on treballen, ben sovint fora de Blancafort.

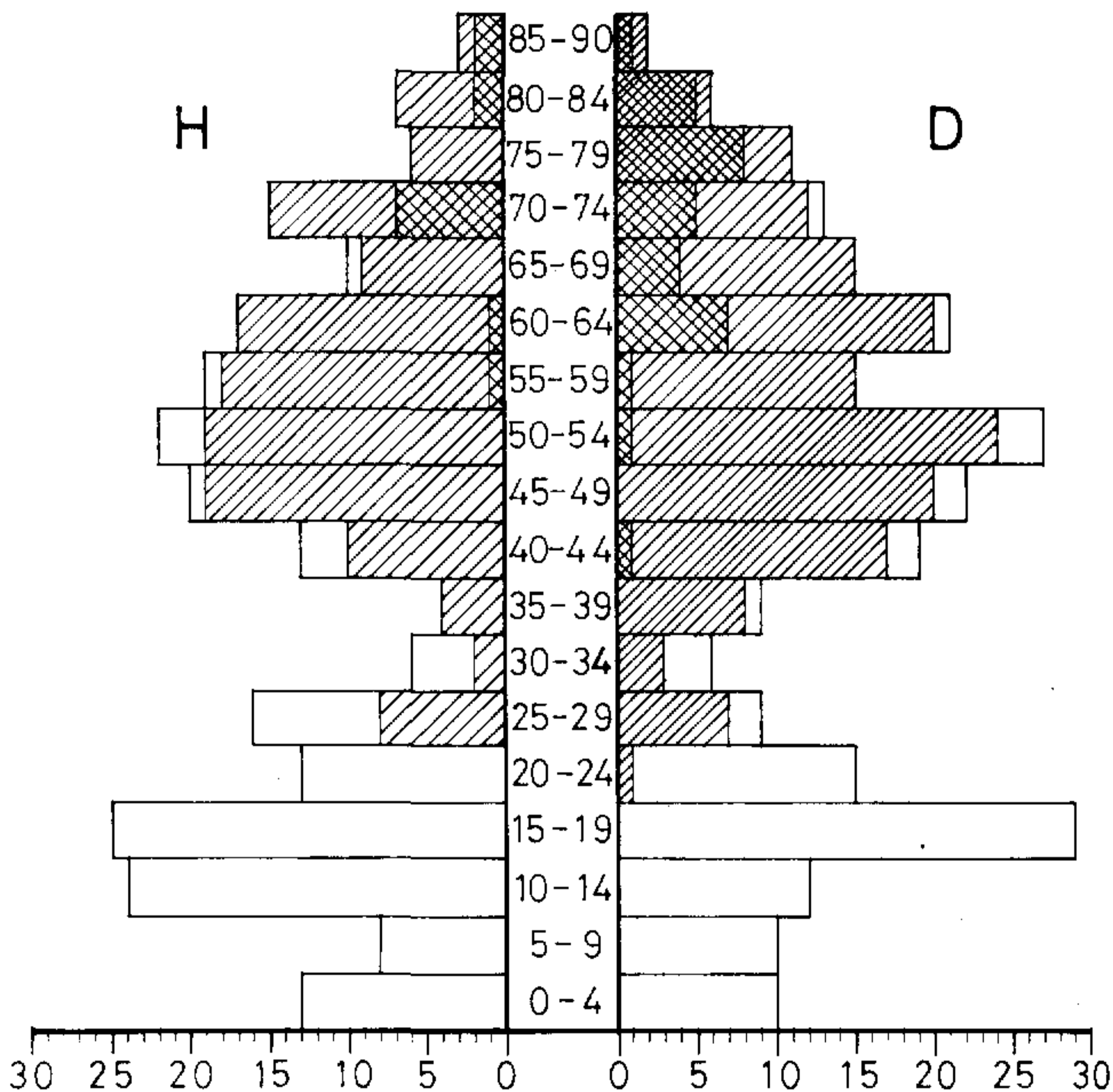

Figura 1. Piràmide d'edats segons sexes en el cens de 1975, amb indicació de l'estat civil: ■ vidus, ▨ casats, □ solters.

Els moviments migratoris no han anat sempre, però, en el mateix sentit. Les taules 4 i 5 indiquen l'origen dels blancafortins nascuts fora del poble i mostren ben clarament que, si més no en determinats moments, Blancafort ha rebut emigrants. L'lur nombre és tan elevat, per altra banda, que no es poden justificar només com a gent que s'ha casat amb blancafortins i s'ha quedat a viure al poble (encara que aquest cas no és pas rar). Crida l'atenció, particularment, la quantitat de barcelonins immigrants. No tant el cas dels lleidatans, la proximitat geogràfica dels quals fa el trasvàs molt senzill.

lloc procedència	n.º pers.	lloc procedència	n.º pers.
Barcelona (prov.)	29	Lugo (prov.)	3
Lleida »	24	Màlaga »	2
Girona »	1	Orense »	1
Albacete »	1	Toledo »	1
Almeria »	1	Sta. Rosa	
Castelló »	1	(Argentina)	1
Osca »	1		

Taula 4.

lloc procedència	n.º pers.	lloc procedència	n.º pers.
Alcover	1	Pira	2
Cabra del Camp	1	Pont d'Armentera	1
L'Espluga de Flí.	1	Reus	8
Forès	1	Riba-Roja d'Ebre	1
La Febro	1	Sta. Coloma de Qu.	1
Masllorenç	1	Sarral	1
El Milà	1	Senan	2
Montblanc	12	Solivella	9
Passanant	1	Tarragona	4
Perafort	3	Valls	1
Les Piles de Gaià	1	Vimbodí	4

Taula 5

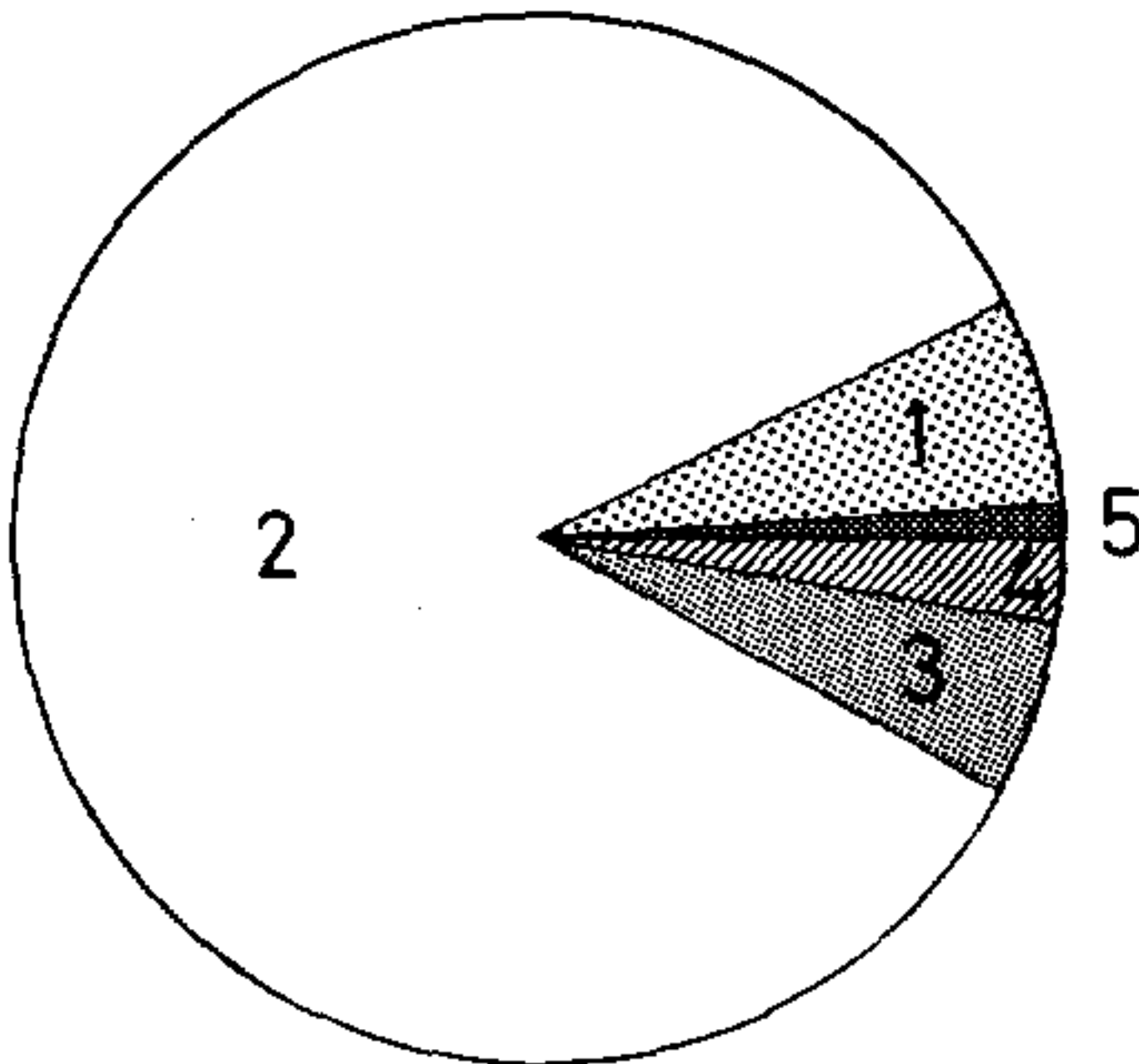
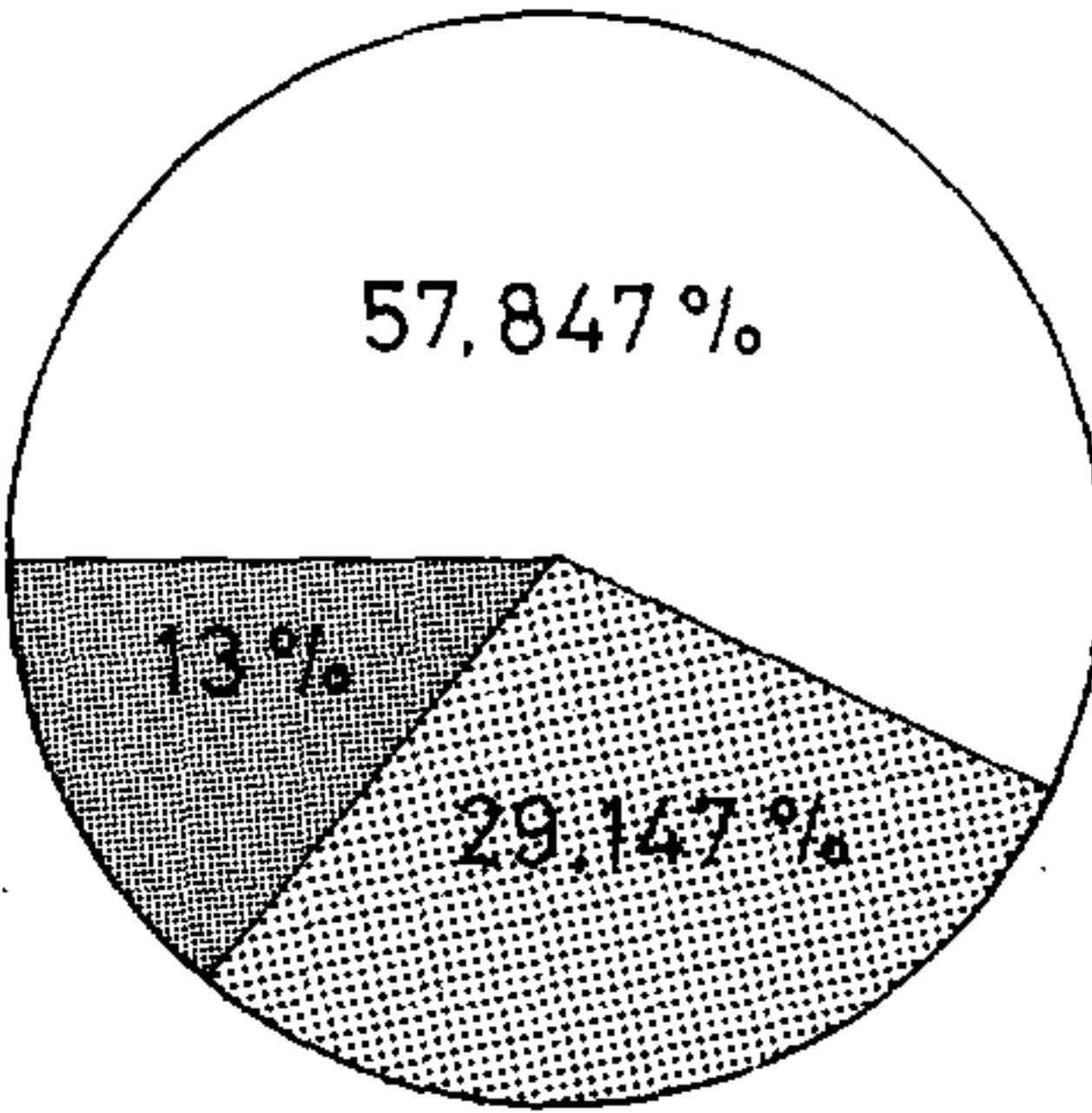
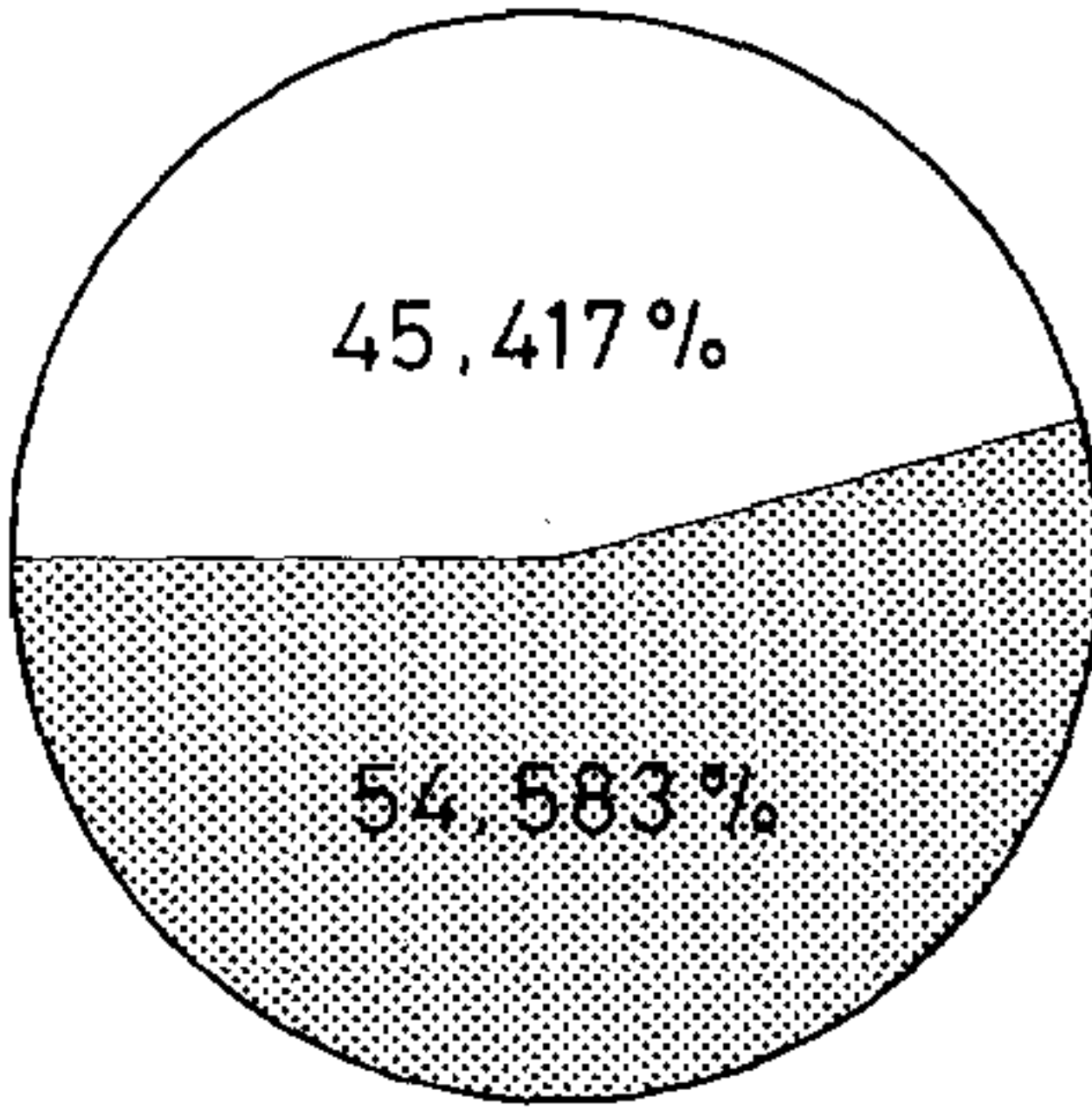
Convé remarcar, encara, que una bona part dels procedents de Barcelona, Tarragona, Lleida, Reus i Montblanc són fills de blancafors nascuts a centres hospitalaris d'aquelles ciutats i viles. La burocràcia juga, en aquest cas, inflant la partida d'immigrants, que ho són de fet però no de dret.

L'activitat segons els sectors de treball és representada en les taules i gràfics que segueixen.

	<div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> població activa	<div style="background: repeating-linear-gradient(45deg, transparent, transparent 2px, black 2px, black 4px); width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> població inactiva	
homes	147	93	
dones	76	175	
total	223	268	

	<div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> població activa	<div style="background: repeating-linear-gradient(45deg, transparent, transparent 2px, black 2px, black 4px); width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> sector primari	<div style="background: repeating-linear-gradient(45deg, transparent, transparent 2px, black 2px, black 4px); width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> sector secundari	<div style="background: repeating-linear-gradient(45deg, transparent, transparent 2px, black 2px, black 4px); width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> sector terciari
homes		90	37	20
dones		39	28	9
total		129	65	29

En la gràfica dels sectors de treball cal remarcar que quasi bé tots els inclosos en el sector secundari i terciari treballen a Montblanc, l'Espluga de Francolí i Sarreal, on s'hi desplacen diàriament. Blancafort no disposa de llocs de treball -si exceptuem els agrícoles- i la gent es veu obligada a anar-los a buscar a altres llocs. Això porta el perill que alguns d'aquests s'hi quedin a viure, la qual cosa fa que el nombre d'habitants del municipi continui baixant.

Finalment, el grau d'instrucció dels habitants de Blancafort queda recollit en la taula 6, dividida la població en cinc grups definits en funció dels estudis realitzats.

GRUPS	N.º PERSONES	%
1.º No saben llegir ni escriure	33	6,72
2.º Estudis primaris	415	84,52
3.º Batxillerat Elemental	26	5,29
4.º Batxillerat Superior i For. Professional	12	2,44
5.º Estudis Superiors	5	1,01

Taula 6. Nivells d'instrucció.

Pràcticament tots els que es troben en el primer dels grups són gent d'edat avançada que, ben segur, es veieren obligats a canviar l'escola per l'aixada en una època marcada per la necessitat de braços en les feines agrícoles i mancada de les més elementals possibilitats econòmiques.

NOTA

Volem manifestar, finalment, el nostre agraïment a Jordi Obradó pel seu ajut en la delineació d'alguns dels gràfics.

BIBLIOGRAFIA

- Padró Municipal de Blancafort (any 1975)
- Fulls d'informació municipal de l'Institut Central d'Estadística i Documentació de la Generalitat.
- J. IGLÉSIES, *La població de la Conca de Barberà a través de la Història*. a «VIII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos» (Montblanc, 1966) Ed. Montblanc. Granollers 1967, pp. 76-94.